

Kijken door matglas

Bóvenzoeker. Met dit woord, een paar gekregen adviezen én een vierregelig couplet heb ik weer wat lucht. Dat woord bedacht ik na het gesprek met een bevriende huisarts. Hij overweegt een carrièreswitch; mij schoot toen een uitspraak te binnen van een andere medicus. Die man stond voor iets soortgelijks en ontdekte op zijn 40e: *'Als kern van mijn wezen, beleef ik mijn dokter-zijn.'* Niet alleen die vriend zoekt uit wat 'de kern van zijn wezen' is, ik begon dat idee ook op mezelf te betrekken. Is er een rode draad in de beroepsrichtingen die ik zoal ben ingeslagen? En ja, die blijkt er te zijn. Ik ben continu aan het studeren. Met lezen als dé hobby, een hongerig hart, een hoofd dat moeilijk stil te zetten is. Nagenoeg altijd gaat dat mijmeren over zaken die zich moeilijk of zelfs helemaal niet prijs geven. Beweging van tijd en tij. Zin van lijden. Waarheid versus *fakenews*. Waarom sommigen oud worden. Hulpverlening. Dit soort thema's overstijgen me. Toch kap ik continu weggetjes in het oerwoud van vragen. En ook al krijg ik onvolledig in- en overzicht, het verlangen wél dichterbij te komen heeft enorme stuwkracht. Wat me boven de pet gaat boeit enorm, die zoekmentaliteit blijkt blijvend. Dan ook maar een term bedacht: bovenzoeker. Hier een voorbeeld over wereld- en geloofsbeschouwing.

Stagnerend geloofsleven

'Leven van het geloof betekent ombouwen van het werkelijkheidsbewustzijn. Voor ons in deze wereld is het lichaam werkelijker dan de ziel; de elektriciteit werkelijker dan een gedachte; de macht werkelijker dan de liefde.' stelt Romano Guardini. *'Alles tezamen: de wereld onvergelijkbaar werkelijker dan God. Hoe moeilijk is het om zelfs in ons gebed God als werkelijk te ervaren. Hoe moeilijk en hoe zelden gelukt het ons Christus in onze meditatie als werkelijk te zien.'* Bij mij treft dit een gevoelige snaar. Stagnatie in het geloof zit me al een tijd dwars. Dus ben ik opnieuw bij Philipp Kohnstamm in de leer. In mijn ogen een bijzonder gezaghebbend denker. Nadat hij op zijn 38^e christen werd heeft deze man vanuit zijn nieuwe geloofsovertuiging een originele zienswijze ontwikkeld: het personalisme. Ik weid daar even over uit. Als filosoof definieert Kohnstamm een wereldbeschouwing als de verhouding waarin het 'ik' zich plaatst tot de werkelijkheid. Om zijn kijk te kunnen introduceren analyseert hij eerst talrijke wereldvisies (socialisme, boeddhisme, nationalisme, enz.) en plaatst elk als een stip in een gelijkzijdige driehoek met de hoekpunten H, O en L. Die staan voor: Heersen over. Opgaan in. Liefhebben van. Dat zijn drie grondhoudingen van het 'ik' ten opzichte van de werkelijkheid. Hoe uitgesprokener een bepaalde grondhouding in een wereldbeschouwing doorwerkt, des te dichter komt de stip bij dat hoekpunt.

In *Persoonlijkheid in wording* (1928) bouwt Kohnstamm vervolgens zijn opvoedkundig stelsel op met dus als beginvraag of we de wereld bezien vanuit H, O of L. Is het opvoedideaal *'de verovering van de Macht door het 'ik' over het Al? Het verlies van de persoonlijkheid van het 'ik', zijn opgaan in het Eeuwige Niets?'* Of is de gewenste toestand *'het gezuiverd worden der persoonlijkheid van de zonde en het herstel der oorspronkelijke verhouding van Liefde tussen het 'ik' en zijn Schepper?'* Zijn is keuze duidelijk, hij probeert *'Wereld en Leven zo zuiver mogelijk te zien vanuit het punt L van onze driehoek'*. Daarom kleur ik hierboven in rood de plek voor het personalisme, het door hem ontwikkelde gedachtengoed.

Zoals gezegd veranderde de ontdekking van Jezus Christus op latere leeftijd Kohnstamm radicaal. Ik citeer enkele fragmenten uit *Het Waarheidsprobleem* (1926): *'Hij is de Weg, de Waarheid en het Leven. Te zeggen dat Hij onze ware persoonlijkheid vrij maakt, ons tot ons ware zelf brengt, is juist zeggen dat Hij ons anders maakt dan anderen.'* Het gaat om *'Hem, die ons hart heeft bewogen. En dat is juist de grootheid, de eeuwigheid van het Christendom dat het niet in het nazeggen van woorden of aanvaarden van formules de laatste waarheid ziet, maar in levenscontact met een levend Persoon, met een God, die Mens geworden is. Want dat levenscontact van persoon tot persoon scheidt nooit uniformiteit. Het doet van één centrum uit altijd weer nieuw leven ontwaken, nieuwe vormen, nieuwe talen. Die toch één in wezen blijven, omdat zij één centrum hebben.'* Na een paar keer herlezen viel bij mij het kwartje. Omgang met Jezus maakt ie-de-re volgeling anders dan anderen. En met Christus als centrum is *'pluriformiteit een onschatbare zegen. Want zij behoedt ons er voor de vorm te nemen voor het wezen, onze woorden in het middelpunt te plaatsen in plaats van zijn Persoon. In elke andere vorm van godsdienst vormt een leer het middelpunt. Mozes laat de wet, Mohammed en Boeddha laten een leer na. Maar Jezus laat niets achter dan zichzelf en de Geest die Hij ons zendt.'*

Niet zozeer geloofsstadia, eerder getuigenissen

Hoe ziet geloofsontwikkeling eruit? Ik hoop op vooruitgang, zie dat te weinig en deelde dat in vertrouwen met een paar mensen. Dat hielp in tweeërlei opzicht. Allereerst door de herkenning die uit hun reacties bleek. Een vriend schreef: *'We delen de schoorvoetende zoektocht door het bestaan.'* Een ander: *'Wat is eigenlijk geloven? Soms denk ik wel eens: is geloven niet juist dat met een kapmes een weg door het oerwoud hakken en je daar niet onzeker onder voelen? En ook: je daarin niet beschouwen als iemand die tekort schiet?'*

Daarnaast werd ik op nieuwe sporen gezet met boekentips. Als eerste greep ik naar *Stages of faith*. Dat heeft een interessant uitgangspunt: laat levenslooppsychologen Jean Piaget, Erik Erikson en Lawrence Kohlberg eens met elkaar in gesprek gaan over ontwikkelingsstadia op het gebied van geloof. Wat zou dat opleveren? Het gedachtenexperiment boeit me, maar het opgezette geraamte met 6 stadia krijgt helaas geen vlees op de botten. Het blijft te theoretisch, terwijl het mij gaat om dieper *'levenscontact met een levend Persoon'*. Wat dat betreft heb ik meer baat bij 3 verzamelbundels die ze me aanreikten. Allerlei verhalen van en over eigentijdse

en eerdere leerlingen zijn erin bijeengebracht. Gretig ben ik erin begonnen, een vroegere hobby (zie www.anderz.info/Geloofsgetuigen.pdf) is opeens weer geactiveerd. Inmiddels heb ik natuurlijk ook uit onze boekenkast de reeks *Geloofsgetuigen*. *Galerij van christelijke vrouwen* erbij gehaald. Mijn eerdere gewoonte beurtelings te luisteren naar een vrouw en erna een man is daarmee in ere hersteld. Het verrijkt deel te mogen uitmaken van de eeuwenlange geloofsbeweging. Immers, met Kohnstamms woorden, dat *'levenscontact van persoon tot persoon scheidt nooit uniformiteit. Het doet van één centrum uit altijd weer nieuw leven ontwaken, nieuwe vormen,*

nieuwe talen. Die toch één in wezen blijven, omdat zij één centrum hebben.'

Gaandeweg probeer ik zo dicht mogelijk bij de bron te komen. Wat dat betreft spreekt Petrus tot me. Hij richt zijn 2e brief aan *'hen die een even kostbaar geloof ontvangen hebben als wij...'* Ruim dertig jaar na zijn opwandelen met Jezus en vanuit het besef dat zijn einde nadert houdt hij een vurig pleidooi om echt werk te maken van je geloof. Over stadia spreekt hij niet, wel somt hij een reeks kwaliteiten / eigenschappen op die gaan ontstaan: *geloof → deugd → kennis → zelfbeheersing → volharding → godsvrucht → broederliefde → liefde voor iedereen*. De logica van de hele keten ontgaat me vooralsnog, maar ik begrijp dat bepaalde eigenschappen aanhaken bij andere. En het is me zeker duidelijk dat ik er nog lang niet ben. In mijn werkkamer heb ik inmiddels bijgaande schakels opgehangen. Als visuele reminder om aan het werk te gaan.

Naderen van de Onsystematiseerbare

Op LinkedIn werd mijn zoektocht opgemerkt en kreeg ik deze aanmoediging: *'Heilzame onrust hoort bij een spiritualiteit die zich wapent tegen stilstand en fundamentalisme. In mijn eigen woorden is dat: wie zoekt blijft vinden.'* Dat klopt! Zo nu en dan vind ik iets in het oerwoud. Een jaar geleden nam ik me voor wekelijks te mediteren over één naam van God, zoals die in de bijbel met een hoofdletter wordt geschreven. Tot nu toe is dat elke week gelukt, helaas lang niet altijd met impact, maar deze week wél. In Hebreeën 12 stuitte ik op de 57e naam: Leidsman, in de Griekse grondtekst: ARCHEGOS. De Herziene Statenvertaling gebruikt het zo: *'En laten wij met volharding de wedloop lopen die voor ons ligt, terwijl wij het oog gericht houden op Jezus, de Leidsman en Voleinder van het geloof.'* Hm, 'Leidsman', niet echt een eigentijds woord. De NBV maakt er *'de grondlegger en voltooiër van ons geloof'* van. Dat komt meer binnen, maar deze Engelse vertaling helemaal: *'author and finisher of our faith'*. Prachtig! Jezus schrijft ieders geloofsverhaal, ook het mijne. Hij zorgt ook voor de *finishing touch*. Voorlopig kan ik nog ruim twee jaar vooruit met dit mediteren (de HSV heeft ruim 170 Godsnamen-met-hoofdletter). Waar deze ontdekkingstocht toe zal leiden weet ik niet, maar één conclusie heb ik inmiddels wel getrokken: dit overstijgt me volledig. Daarom kan ik veel beter verwijzen naar het mooiste dat ik tot nu toe tegen kwam, deze regels van Alfred Tennyson.

*Our little systems have their day
They have their day and cease to be
They are but broken lights of Thee
And Thou, o Lord, art more than they.*

